

De bremraapwortelvlieg, *Chyliza extenuata*, weer in Nederland gevonden (Diptera: Psilidae)

V. S. VAN DER GOOT

GOOT, V.S. VAN DER, 1989. *CHYLIZA EXTENUATA* FOUND AGAIN IN THE NETHERLANDS (DIPTERA: PSILIDAE). – *ENT. BER., AMST.* 49 (3): 42-43.

Abstract: *Chyliza extenuata* (Rossi) has been found in two specimens for the first time since 1910 in the extreme Southeast of The Netherlands.

N. Anslinstraat 42, 1068 WN Amsterdam.

De bremraapwortelvlieg, *Chyliza extenuata* (Rossi), was slechts in vijf exemplaren uit Nederland bekend, namelijk van Leiden, vii.1876 (verzameling Laboratorium voor Entomologie te Wageningen) en van Dieren, vii.1899; Bergen op Zoom, 1901; Gulpen, 8.vii.1907 en Epen (Limburg), 5.vii.1910 (alle in de verzameling van het ITZ te Amsterdam). Hij werd in Noord-Frankrijk gekweekt uit de grote bremraap (*Orobancha rapum-genistae* Thuill.), een parasiet op brem (*Cytisus scoparius* (L.) Link) (Van der Goot & Van Veen, 1987). Volgens Weeda e.a. (1988) is de grote bremraap een bewoner van kalkarme grond. Uit de vindplaatsen van de bremraapwortelvlieg blijkt geen binding met dit milieu. Het is waarschijnlijk dat deze vlieg zich in allerlei bremraapsoorten ontwikkelt evenals de verwante orchideewortelvlieg, *Chyliza vittata* Meigen zich met allerlei orchideeën voedt (Van der Goot & Van Veen, 1987).

In een vangtent op de St. Pietersberg vond ik in het monster van 12.vii.1987 twee exemplaren van *Chyliza extenuata*. Volgens de heer E. J. Weeda (mond. meded.) groeit op de St. Pietersberg de klimopbremraap (*Orobancha hederæ* Duby; de enige natuurlijke groeiplaats in Nederland). Volgens de heer H. P. M. Hillegers (mond. meded.) bevindt zich in de zogenaamde ENCI-krater op de St. Pietersberg een groeiplaats van de klavervreter (*Orobancha minor* Sm.). Over andere bremraapsoorten ter plaatse verkreeg ik geen gegevens, maar op

deze kalkrijke bodem is het voorkomen van de grote bremraap zeer onwaarschijnlijk.

De kenmerken van de bremraapwortelvlieg worden afdoende vermeld in Van der Goot & Van Veen (1987). Zeer opvallend is de dichte, vrij lange, zwarte beharing van de sprietborstel van deze zwarte vlieg van 5-6 mm lichaamslengte. De vliegtijd is juli en zoekt men naar larven dan zal men, vermoedelijk omstreeks augustus, deze met enkele bijeen kunnen vinden in een verdikking van het onderste deel van de bremraapbloestengel.

Men zou kunnen opmerken dat de gevangen exemplaren wellicht zwervers zijn en dat de vliegen dus helemaal niet in verband gebracht hoeven te worden met bremraapgroeiplaatsen op de St. Pietersberg. Tegen deze veronderstelling pleit dat in één monster twee exemplaren van de bremraapwortelvlieg werden aangetroffen. Rondzwerfende vliegen ver buiten het eigenlijke woongebied zullen eerder in een enkel exemplaar worden waargenomen. De veronderstelling omtrent zwerfende dieren wordt echter gesteund door het zeer grillige verspreidingspatroon van bremraapsoorten, gekoppeld aan het te verwachten gedrag van de vlieg. Bremrapen hebben stoffijn zaad dat zich over grote afstanden verspreidt. De kans op succesrijke kieming is zeer gering, namelijk alleen wanneer dit gebeurt in de onmiddellijke nabijheid van een wortel van een gastheerplant (Weeda e.a., 1988). De ervaring leert dat aller-

lei bremrapen plotseling op uiteenliggende plaatsen opduiken waarna ze daar weer voor jaren verdwijnen. Dit maakt het noodzakelijk dat een vlieg die zich voedt met een dergelijke grillige plant over een gezonde neiging tot rondzwerfen moet beschikken en tevens in staat moet zijn om de bremraapgroeiplaats van grote afstand op te sporen. Wellicht kunnen we zo de bij de bremraapwortelvlieg aanwezige grote oppervlaktevergroting door de sprietborstelbehang (die bij de andere *Chyliza*-soorten ontbreekt) verklaren aangezien dat, evenals bij andere insecten, wijst op een zeer goede reukzin. Het is dus niet uit te sluiten dat de recente vangst van oorsprong Belgische, rondzwerfende exemplaren van *Chyliza extenuata* be-

trof. Voor de botanici onder ons zal het echter toch de moeite waard zijn te letten op door larven doorboorde verdikte onderste stengeldelen van bremrapen in augustus op de St. Pietersberg en ook elders in Nederland.

Literatuur

- GOOT, V. S. VAN DER & M. VAN VEEN, 1987. De spillebeen-vliegen, wortelvliegen en wolzwevers van Noordwest-Europa, in het bijzonder van Nederland: 1-60, 58 fig., Jeugdbondsuitgeverij, 's Graveland.
- WEEDA, E. J., R. WESTRA, CH. WESTRA & T. WESTRA, 1988. Nederlandse oecologische flora 3: 1-302.

Geaccepteerd 2.i.1989.